

A FAJTAHASZNÁLAT SZEREPE A DOHÁNYTRIPSZ (*THRIPS TABACI LIND.*) ELLENI VÉDELEMBEN

Pénzes Béla (bpenzes@omega.kee.hu)¹ – Szani Szilárd (szanisza@ommi.hu)², – Fail József (fail@omega.kee.hu)¹ – Papp Judit – Ferenczi Antal (toni@omega.kee.hu)³

¹Szent István Egyetem, Kertészettudományi Kar, Rovartani Tanszék; Budapest

²OMMI; Budapest

³Szent István Egyetem, Kertészettudományi Tanszék, Mat. és Inform. Tanszék; Budapest

A minőségi fejes káposzta termesztés fejlesztésének egyik akadályozója a közelmúlt termesztéstechnológiai változásainak következtében súlyos károkat okozó dohánytripsz (*Thrips tabaci*) megjelenése és a védekezési módszerek kidolgozatlansága. Korábbi munkáink folytatásaként célul tűztük ki a fajtaérzékenység figyelembevételével kialakított integrált növényvédelmi módszer alapjainak fejlesztését. Feladatunknak tekintettük a köztermesztésben lévő és a bevezetés alatt álló fejes káposzta fajták tripszfogékonyságának értékelését és a termesztéstechnológia elemeinek (fajtahasználat, időzített termesztés) megváltoztatásából adódó védekezési módszerek kidolgozását.

Kutatásainkat az ország jelentősebb káposztatermesztő tájkereteiben, nevezetesen Ócsa-Vecsés, Szentes térségében, további az OMMI fajtakísérleti állomásain (Tordas, Szarvas, Fertőd) 1995-2000. esztendőben végeztük. A fajtakísérleti állomásokon végzett kispárcellás kísérletek a fajtatulajdonság vizsgálataival párhuzamosan történtek. A fajtaérzékenység értékelésére az általunk kifejlesztett tripszkártétel becslésére használt kártételi index skála szolgált.

Megállapítottuk, hogy a fajtahasználat változása jelentős szerepet játszott a dohánytripsz fokozódó kártételének kialakulásában. Részben az új külföldi nemesítésű fejes káposzta fajták elterjedése, a hazai tájfajták visszaszorulása, továbbá a termesztés időzítésének változása idézte elő tripszkártétel fokozódását. Azok a termesztési, időzítési eljárások, amelyek mellett a fejképződés a dohánytripsz nyári migrációs időszakával egybe esik, kifejezetten segítik a kártétel kialakulását. A nyári fejképződés fokozottan kedvez a dohánytripsz kártétel kialakulásának. A nyári betakarítási időszakban érzékenynek mutatózó fajták későbbi kiültetéssel és fejképződéssel kevésbé károsodtak. Vizsgálataink az újonnan bevezetés előtt álló fajták esetében is megerősítették korábbi eredményeinket, miszerint a fajták között jelentős, a kártétel mérséklésére is felhasználható érzékenységbeli különbség van. A kártétel mértékét a fajtaérzékenységen túl a káposzta fejképződésének kezdete, időtartama és a betakarítás ideje is befolyásolta. A vizsgált fajták többsége tripszkártételre érzékenynek mutatózó. A legkevésbé a Cassandra, Desmond, Histona, Nun 423, Quattro, Resist top, Royal vantage, SG 3076, és a Transam, legerősebben a Gideon, Manama, Quisto, Ramada és a Satellite fajták károsodtak.

**THE ROLE OF VARIETY EMPLOYMENT IN PROTECTION AGAINST THE
ONION THRIPS (*THRIPS TABACI* LIND.)**

**Béla Péntzes (bpenzes@omega.kee.hu)¹ – Szilárd Szani (szanisza@ommi.hu)² –
József Fail (fail@omega.kee.hu)¹ – Judit Papp – Antal Ferenczi (toni@omega.kee.hu)³**

¹Szent István University, Faculty of Horticultural Sciences, Department of Entomology; Budapest

²OMMI; Budapest

³Szent István University, Faculty of Horticultural Sciences, Department of Math. - Inform.; Budapest

One of the obstacles in the development of quality cabbage growing is the severe damage caused by the onion thrips (*Thrips tabaci*), which appeared to be a new pest due to recent alterations in the cultivation technology, or rather the underdeveloped procedure of protection. Continuing our previous studies we aimed to improve the elements of IPM (Integrated Pest Management) methods evolved in the approach of variety-susceptibility. The evaluation of the susceptibility of cabbage accessions, which were commonly grown varieties or candidates currently being under examination for introduction, and the development of a protection system adapted to the components of modified cultivation technology (variety employment, timed growing) we also regarded as our tasks.

Studies were carried out in significant regions of cabbage production in Hungary, namely in the region of Ócsa-Vecsés and Szentés, besides at the experimental stations of the OMMI (Tordas, Szarvas, Fertőd) from 1995 to 2000. Our small-plot experiments at the stations of the OMMI took place simultaneously with the research of variety characteristics. For the assessment of the susceptibility of cabbage accessions to the onion thrips a damage rating scale was used, which we had developed for this purpose.

We pointed out that changes in variety employment played an important role in the occurrence of the increasing damage caused by the onion thrips. This increase could be partly attributed to the spreading of the new foreign breeds of cabbage varieties and the supplantation of native varieties, besides alterations in timing of production. The application of those growing and timing procedures in which the heading of the cabbage coincides with the summer migration of the onion thrips contribute to the occurrence of a severe damage. The heading timed in summer is favourable to the development of the damage caused by the onion thrips. Varieties found susceptible in the summer harvesting period, if planted later, thus heading later as well proved to suffer less damage. The current research confirmed our previous results concerning new candidates of cabbage varieties as well, that there is significant variation in susceptibility to onion thrips among different varieties, which could be utilised to reduce damage. Above the degree of susceptibility of different varieties the time when heading starts and its duration, or rather the timing of harvest had an effect on the extent of damage. Most of the scanned varieties proved to be susceptible to damage of the onion thrips. Gideon, Manama, Quisto, Ramada and Satellite suffered the most, whereas Cassandra, Desmond, Histona, Nun 423, Quattro, Resist top, Royal vantage, SG 3076 and Transam the least damage.